

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ (Μάρτιος 2010)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΦΙΛΗΣ

Προ μηνών ο Γκόρντον Μπράουν είχε δηλώσει ότι οι πολιτικοί είχαν λίγες ημέρες μπροστά τους για να σώσουν τον κόσμο, εννοώντας ότι, μέχρι τη Σύνοδο της Κοπεγχάγης τον περασμένο Δεκέμβριο, έπρεπε να γίνουν σημαντικά βήματα, ώστε να επέλθει συμφωνία για την κλιματική αλλαγή. Η δήλωση του Μπράουν έδειξε ευαισθησία και ήταν αξιέπαινη, αλλά ήρθε μάλλον καθυστερημένα. Η κλιματική αλλαγή ήδη συμβαίνει και είναι πολύ αργά για να αναστραφεί. Το μόνο που μπορεί να γίνει τώρα είναι κάποια συγκράτηση του φαινομένου ώστε τα εγγόνια μας και οι μετέπειτα γενεές να έχουν μια ανεκτή ζωή. Θα έπρεπε να είχαμε αναλάβει δράση προ εικοσαετίας, αλλά τότε η κλιματική αλλαγή εθεωρείτο κινδυνολογία κάποιων ειδικών.

Ακόμη και αν σταματούσαμε όλες τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) σήμερα, η θέρμανση του κλίματος θα συνεχιζόταν για εκατονταετίες, εφόσον δεν υπάρχει τεχνολογία μεγάλης κλίμακας για την απομάκρυνση του αερίου από την ατμόσφαιρα. Ο λόγος είναι ότι το CO₂ παραμένει στην ατμόσφαιρα 300 χρόνια κατά 75% και για χιλιάδες χρόνια κατά το υπόλοιπο 25%.

Πολλές κυβερνήσεις έχουν θέσει ως στόχο τους τη σταθεροποίηση συγκέντρωσης CO₂ στην ατμόσφαιρα στα 450 μέρη στο εκατομμύριο (ppm). Σήμερα η συγκέντρωση είναι 384 ppm, ενώ την τελευταία δεκαετία σημείωσε την μεγαλύτερη αύξηση από κάθε άλλη δεκαετία από το 1960 και εντεύθεν που γίνονται συστηματικές μετρήσεις. Ελάχιστοι πλέον πιστεύουν ότι η συγκέντρωση CO₂ δεν θα ξεπεράσει τα 450 ppm προς το τέλος του 21ου αιώνα. Και είναι γνωστό ότι οι καταστροφικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής (ξηρασία, πνίξιμο των παράκτιων περιοχών, ακραία καιρικά φαινόμενα και πολλά άλλα) εντείνονται σε πλήρη αναλογία με την αύξηση της συγκέντρωσης των αερίων θερμοκηπίου. Τελευταία θεωρείται ως λύση από πολλούς η εντατική χρήση βιοκαυσίμων, καθώς και η ανακύκλωση υλικών όπως το χαρτί και το αλουμίνιο. Το Πρωτόκολλο του Κυότο, ατυχώς, δεν υπολογίζει εκπομπές CO₂ που σχετίζονται με την παραγωγή και χρήση βιοκαυσίμων. Έτσι, αν

Θέλουμε να κρατήσουμε τη συγκέντρωση CO₂ στα 450 ppm με αυτή τη λανθασμένη λογιστική, οι καλλιέργειες φυτών που παράγουν βιοκαύσιμα σε λίγες δεκαετίες θα εκτοπίσουν όλα τα δάση της γης. Οι εκπομπές πολλών ειδών βιοκαυσίμων είναι μεγαλύτερες εκείνων του συμβατικού πετρελαίου και δεν έχουν τίποτα πράσινο εκτός από την παραπλανητική σήμανση. Σε πρόσφατη τηλεοπτική εκπομπή για το περιβάλλον η χαμογελαστή τηλεπαρουσιάστρια μας πληροφόρησε ότι η ανακύκλωση άδειων κονσερβών αλουμινίου μπορεί να δώσει ηλεκτρική ενέργεια που θα τροφοδοτεί την τηλεόραση επί μεγάλο διάστημα. Το ίδιο συμβαίνει με το χαρτί.

Κατά κάποιο δαιμονικό τρόπο νομίζει κανείς ότι, όσο περισσότερο ανακυκλωμένο αλουμίνιο και χαρτί χρησιμοποιεί, τόσο μεγαλύτερο καλό κάνει στο περιβάλλον. Η ανακύκλωση είναι απαραίτητη, αλλά το χαρτί και το αλουμίνιο είναι από τα πλέον ρυπογόνα προϊόντα έστω και ανακυκλωμένα. Η παραγωγή τους, μεταξύ άλλων συμβάλλει στην κλιματική αλλαγή. Η καλύτερη χρήση τους είναι η ελάχιστη δυνατή, γι αυτό και στο παρελθόν η Δανία είχε απαγορεύσει τα αλουμινένια κουτιά στα αναψυκτικά.

Ένα φαρμακείο στο Ναύπλιο συσκευάζει τα φάρμακα σε μικρές χάρτινες σακούλες με την επιγραφή: «Το χαρτί σαν φυσικό υλικό είναι φυσικό προϊόν, δεν μολύνει το περιβάλλον και ανακυκλώνεται». Η φράση αυτή, γραμμένη σε ακαλαίσθητα Ελληνικό, είναι τελείως ψευδής. Με αυτή τη λογική το ουράνιο ως φυσικό υλικό δεν ρυπαίνει.

Είναι δεδομένο ότι η υπερβολική κατανάλωση υλικών και ενέργειας, ανακυκλωμένων ή μη, ευθύνονται για την κλιματική αλλαγή. Σήμερα αντιλαμβανόμαστε ότι το κλίμα αλλάζει ταχύτερα και εντονότερα απ' όσο είχαμε προβλέψει πριν από λίγα χρόνια. Όλες μας οι προβλέψεις για το κλίμα ως τώρα ήταν συντηρητικές. Κάτι πολύ δυσάρεστο ετοιμάζουμε για τους απογόνους μας.

Οι χώρες με τις μεγαλύτερες εκπομπές είναι κατά σειρά η Κίνα, οι ΗΠΑ, η Ινδονησία, η ΕΕ, και η Ρωσία. Στο τέλος την ευθύνη την έχει ο καθένας μας που καταναλώνει πολύ πέρα από ό,τι απαιτεί μια αξιοπρεπής διαβίωση. Στην Ελλάδα η νέα κυβέρνηση έδειξε αμέσων περιβαλλοντική ευαισθησία που ποτέ στο παρελθόν δεν είχαμε βιώσει. Δημιουργήθηκε Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και διατυπώθηκαν πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα της χώρας με

σαφήνεια.

Το νέο Υπουργείο πρέπει να εστιασθεί σε ρεαλιστικούς στόχους με το βλέμμα σε αυτά που πρόκειται να συμβούν. Πέρα από τις διεθνείς συμφωνίες και τα μέτρα περιορισμού εκπομπών CO₂, υπάρχουν οι βραχύβιοι ρυπαντές θερμοκηπίου που μπορούν να ελεγχθούν τοπικά και άμεσα, όπως το τροποσφαιρικό όζον, το μεθάνιο και τα σωματίδια άνθρακα. Ο μετριασμός των καταστροφικών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής είναι ακόμη εφικτός. Αυτό σημαίνει διατύπωση μακροπρόθεσμου σχεδίου προστασίας των παράκτιων περιοχών και πόλεων από την διάβρωση και την άνοδο της θάλασσαν. Το Υπουργείο πρέπει να στραφεί στην έρευνα και εφαρμογή σύλληψης και εναποθήκευσης του CO₂ στα υπόγεια και υποθαλάσσια στρώματα της γης. Πρόκειται για νέες τεχνολογίες στις οποίες, αντί θεατές των άλλων, πρέπει να είμαστε πρωταγωνιστές. Χρειάζεται ακόμη άμεση προστασία της βιοποικιλότητας που κινδυνεύει από την κλιματική αλλαγή, την καταστροφή των βιοτόπων, το κυνήγι και την υπεραλίευση. Η ξηρασία και η ερημοποίηση είναι ορατές. Πρέπει να διατυπωθούν πολιτικές χρήσεων γης και διαχείρισης και ανακύκλωσης υδάτων, εκεί που ως τώρα δεν υπήρχε καμία. Το Υπουργείο πρέπει οργανωθεί με βάση την οικολογία και τις επιστήμες του περιβάλλοντος. Αυτό ισοδυναμεί με ίδρυση αντίστοιχων εργαστηρίων και συνεργασία με πανεπιστήμιο και φορείς σχετικά με τα περιβαλλοντικά προβλήματα που είναι στη βάση τους επιστημονικά.

Είναι δύσκολη και πολύπλοκη η αποστολή του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Κυρίως είναι επείγουσα. Πέρασαμε πολλά χρόνια απόλυτης και ευτυχισμένης αδράνειας. Έφτασε η ώρα της ανάληψης της ευθύνης που μας αναλογεί. Βρεθήκαμε από καλή τύχη σε έναν όμορφο κόσμο. Δεκάδες γενεών στο μέλλον θα μας θυμούνται επειδή τον χαλάσαμε. Μπορούμε, έστω και καθυστερημένα, να γράψουμε την Ιστορία διαφορετικά.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ANEMΟΛΟΓΙΑ», Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2010, σ. 8-9.